

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№5

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
MAY

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

АДАПТИВНОЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	10
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Исматуллаев Темур Равшан угли	
STERJEN KO'NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEKANIK ZO'RIQISHGA CHIDAMLILIGI	18
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА.....	26
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишерович	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	35
Габбарова Ильмира Володиевна	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	41
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	48
Усманова Азиза Баходировна	
PEREGONDAGI HARAkatNI BOSHqARISH TIZIMLARINI MIKROPROTSESSORLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIqISH.....	53
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	62
Alimova Dilafro'z Tohir qizii	
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O'SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	68
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA'SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR.....	67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI ..	74
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o'g'li	
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHqARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI.....	89
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH.....	101
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY	106
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	

MHXS STANDARTLARIGA O‘TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	117
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO‘P O‘LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI	123
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI	127
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO‘Y BERISHI MUMKIN BO‘LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI	132
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o‘g‘li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich	
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQRISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH...	143
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg‘ashova Madina, Jo‘rayev Muhiddin	
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	147
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
KORXONALARDA “TEJAMKOR ISHLAB CHIQRISH” KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	151
Mamasoliyev G‘ayratbek Maxamadyusupovich	
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO‘LLARI.....	156
Mamadjanova Tuyg‘unoy Axmadjanovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO‘SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH	161
Yusupova Feruza Yo‘ldoshevna	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O‘RNI	166
Irgashev Anvar Farxodovich	
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	173
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР	178
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI	184
O‘tbosarov Abrorbek Adxamjon o‘g‘li	
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQRISH.....	189
Xamidova Zarifa Urol qizi	
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLISH VA UNING MUAMMOLARI	196
Ro‘zmetov Mansur	
O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TURIZMNI QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	200
Shaydulova Marjona Alisher qizi	
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI.....	205
Rizoyev Farrux Hikmatilloevich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	210
Turaboev Ibroxim Ismoil o‘g‘li	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG‘DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	215
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ	225
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ.....	231
Тожалиев Шохрух Талип ўғли GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING	236
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH	241
Azlarova Aziza Axrorovna AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	248
Marufxanov Davron Hasanovich O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI.....	255
Isakjanova Saboxat Muhamedovna MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI.....	263
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI.....	268
Anvar Deberdiyev RAQAMLI XIZMATLARNING O'ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O'RNI	272
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	278
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILiyATIGA YANGICHA YONDASHUV.....	283
Tadjiev Bexzod Umidjanovich OTMNI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELARI.....	290
Tuxliyev Bozor Karimovich TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	293
Abirova Nargizabonu TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	298
Ro'ziyeva Maftuna Yusufovna OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI	303
Sharipova Shahlo Istamovna METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	308
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o'g'li SANOAT KORXONALARIGA KIRITILGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	312
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna O'ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	317
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra	

OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOYIY XARAJATLARNI BOSHQARISH.....	323
Primova Nigora Ikrom qizi	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	331
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASI..	337
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	341
Xakimov Akbar Anvarovich	
FOTOELEKTRIK TIZIM SAMARADORLIGIGA HARORAT, SOYALANISH VA DEGRADATSIYA OMILLARINING TA'SIRI.....	344
Majidova Maxliyo A'zam qizi	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	354
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
STUDY OF THE INFLUENCE OF MEMBRANE REACTOR ON METHANE CONVERSION WITH WATER VAPOR AND CARBON OXIDE (IV).....	362
Umida Shabarova, Sugdiyana Abdurasulova	
ESG MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN: EVALUATION PRACTICES, KEY DETERMINANTS, AND STRATEGIC PRIORITIES.....	367
Sanemkhan Abdullaeva	
UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	375
Boymirzayev Doniyorbek Anvarjon o'g'li	
PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRADIGAN PLATFORMA ISHLAB CHIQLASH	379
Salomov Shokirjon, Boboyev Shavkat, Normamatov Xayriddin	
ПОВЫШЕНИЕ ОГНЕСТОЙКОСТИ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ ВТОРИЧНОГО ПОЛИЭТИЛЕНА.....	386
Назаров Феруз, Назаров Фарход, Ахмедова Фазилат, Элмуродов Элгез, Янгибоев Асадбек	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	391
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Rasulov Akmal Xurshid o'g'li	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	397
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI STRATEGIK AHAMIYATI	403
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	407
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
XORAZM VILOYATINING IQTISODIY SALOHİYATI VA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TARKIBI HAMDA JORIY HOLATI	411
Karimova Shaxnoza O'ktamovna	
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	418
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI INFRATUZILMALARINI RIVOJLANTIRISH	423
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
AKTIVLAR QADRSIZLANISHI XARAJATLARINING MOLIYAVIY VA SOLIQ HISOBOTLARIGA TA'SIRI.....	427
Jarimbetov Ajiniyaz Kurbanbaevich	

MUHANDISLIK GEOMETRIYASI VA KOMPYUTER GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM NATIJALARIGA TA'SIRI: AUDIO VA VIDEOTEKNOLOGIYALAR IXTISOSLIGI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	430
Utkirova Mamura Faxriddin qizi	
HUDUDIY TADBIRKORLIK TIZIMIDA INVESTITSION RESURSLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL VA EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	436
Isakov Axmadali Esanbayevich	
MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA INVESTITSION RESURSLARNING TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH	444
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
XABAR ALMASHISHGA ASOSLANGAN MARKETINGDA ISTE'MOLCHILARNING SHAXSIY HAYOTINI KUTILMALARI.....	452
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG'LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI.....	461
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
ZAMONAVIY SERVIS KOMPANIYALAR TANNARXINI ANIQLASHNING DOLZARB YO'NALISHLARI	471
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
NAVOIY VILOYATINING TURISTIK OBYEKTALARI VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI TAHLILI	477
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	483
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich	
QORAKO'L TERI JINGALAKLARINING TAKRORLANMAS KO'RINISHI VA XUSUSIYATLARI.....	492
Hakimova Sh.Q., Azimov J.Sh., Farmonov F.F.	
YOSH TADBIRKORLARNING STARTAP LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	497
Koriev Orif Azizovich	
HUDUDLARDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	502
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Karimov Chuxmor Abdirashidovich	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY HOLATI VA MOLIYAVIY NATIJALARI TAHLILI.....	507
Alimov Baxodir Batirovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	513
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINING ROLI	516
Xodjimatom Maksudbek Ubaydullayevich	
MINTAQA TURIZM INDUSTRIYASINING IQTISODIY RIVOJLANISHI VA BOSHQARUV FAOLIYATLARI TAHLILI	520
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Ruziqulov Aziz Tuxtayevich	
TIJORAT BANKLARIDA FINTECH TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH ORQALI MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI TA'MINLASH: NAZARIY YONDASHUV VA ISTIQBOLLAR	526
Nazarova Shohista Tolmas qizi	
METALLARGA BOSIM OSTIDA ISHLOV BERISH JARAYONLARINI RAQAMLI MODELLASHTIRISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	531
Xasanov Kamoliddin Akmal o'g'li, Abdullayev Fatxulla Sagdullayevich, Diyorov Salohiddin Farhod o'g'li, Jalolov Jafar Jamol o'g'li	

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL MABLAG'LARI HISOBINI MHHS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	537
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI YASHIRIN IQTISODIYOTNI AMALGA OSHIRISHGA UNDOVCHI OMILLAR.....	543
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
MINTAQANING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	548
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MUZEY OBYEKTINING SIG'IM TAHLILI: FAYZULLA XO'JAYEV UY-MUZEYI TAJRIBASIDA.....	553
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING USTUVORLIKLARI.....	560
Turdiyeva Muqaddas Umarovna	
МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО ОБЪЕКТА ДЛЯ АНАЛИЗА КОМПЛЕКСНЫХ ЦИФРОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ОБЪЕКТОВ.....	565
Гулямов Шухрат, Шамсутдинова Винера, Караханова Алсу, Зайниддинова Зебинисо	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING MOLIYAVIY MEKANIZMLARI	571
Yuldoshov Otabek Jovli o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING XALQARO KAPITAL BOZORLARIGA INTEGRATSIYASI VA INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....	576
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSH SALOHİYATNI SHAKLLANTIRISH VA RAQOBAT USTUNLIKLARINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	583
Asenbaeva Aydaygul, Toshqulova Aziza	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	587
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	591
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
SCENARIO-BASED ECONOMETRIC EVALUATION OF REAL INVESTMENT EFFICIENCY IN SMALL BUSINESS ACTIVITIES.....	601
Otajanov Umid Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIY O'SISHNI RAG'BATLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	611
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
BANK 4.0 SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BANK BOSHQARUVI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	619
Boltayev Zokirjon Otanazarovich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SUV RESURSLARI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	622
Sapayev Azamat Rustamovich	
ФИСКАЛЬНЫЕ ПРАВИЛА В СРЕДНЕСРОЧНОМ БЮДЖЕТНОМ ПЛАНИРОВАНИИ.....	626
Е.М. Соң	
BUXORO VILOYATINING YALPI HUDUDIY MAHSULOT DINAMIKASI VA UNING TARMOQ TUZILMASIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR TAHLILI	631
Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	

O'ZBEKISTONDA "O'ZSUVA'TA'MINOT" AJ TIZIMI KORXONALARINI "YASHIL" MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA JALB QILINGAN XUSUSIY INVESTITSIYALAR DINAMIKASINING IQTISODIY TAHLILI	652
Risqibekova Nozimaxon	
WAYS TO REDUCING POVERTY BY INCREASING INCOME: INSTITUTIONAL AND SOCIO-ECONOMIC MECHANISMS	657
Muxammedov Jasurbek Oллоberdi ugli, Ganiyev Muhammadjon Khalilovich	
QURILISH KORXONALARIDA XARAJATLARNI KLASSIFIKASIYA QILISH VA HISOBGA OLISH TIZIMI	663
Toshimov Azizbek Hakimovich	
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA SUV RESURSLARIDAN OQILONA FOYDALANISH.....	667
Jobborov Elmurod Normo'minovich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING HUDUDIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDAGI O'RNI...	672
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
HUDUDLARARO IQTISODIY NOMUTANOSIBLIK VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	677
Erkinova Dildora Ravshonbek qizi	
XORIJIY BANKLAR AMALIYOTIDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH TAJRIBASI	683
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ПОВЫШЕНИЮ РАБОТОСПОСОБНОСТИ МЕТАЛЛОРЕЖУЩЕГО ИНСТРУМЕНТА ПРИ ОБРАБОТКЕ ТРУДНООБРАБАТЫВАЕМЫХ МАТЕРИАЛОВ.....	687
Желтухин Андрей Владимирович	
AUDITORLARNING PROFESSIONAL FIKR VA MULOHAZALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA XALQARO ILG'OR TAJRIBALARNING AHAMIYATI	694
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
SOVUTGICH QURILMASIDAGI KONDITSIONERDAN AJRALIB CHIQUADIGAN ISSIQLIKDAN MAHSULOTLARNI QURITISHDA FOYDALANISH	699
Nuritov Ikrom, Ibojeva Sevinch, Sultonmurodova Xurinis	
ORGANISATIONAL BEHAVIOR IN ENTERPRISES AND ITS IMPACT ON MANAGEMENT DECISION-MAKING: A REVIEW OF THEORIES	704
Djumanov A.A.	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI VA DOLZARB MUAMMOLARI	714
Taniyev Mirzoxid Xurramovich, Mannabova Madina Sunnatillo qizi	
MILLIY GO'SHT CHORVACHILIGINING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA TASHKILY-IQTISODIY OMILLAR VA ULARNING SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	721
Kushakov Faxriddin Baxtiyarovich	
KORXONANING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISHDA XARAJATLAR MONITORINGINING ROLI.....	731
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA KADRLAR TAYYORLASH VA DUAL TA'LIM TIZIMI RIVOJI.....	738
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
YANGI O'ZBEKISTONDA GILAMCHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISH MAQSADLARI VA ISTIQBOLLARI....	741
Musayeva Shoirazimovna	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ЖЕНСКОГО ТРУДА НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ И ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	746
Дониёрова Зухрабону Алишер кизи	
TRANSPORT LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING MAMLUKAT IQTISODIYOTI RIVOJIDAGI O'RNI	754
Abduxalikova Komila Abduxalikovna	

JAMOAT TRANSPORTI KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI AMALGA OSHIRISH USULLARI.....	758
Berdiyev Temur Azamatovich	
CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA ELEKTRON TIJORAT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI.....	764
Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
NAVOIY VILOYATI XATIRCHI TUMANIDA MAVJUD TURISTIK RESURSLARDAN ICHKI VA XALQARO TURIZMDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI	769
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
RAQAMLI PLATFORMALARNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING INKLUZIVLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	776
Azizbek Nusratov San'atillayevich	
MINERAL VA KIMYOVIY QO'SHIMCHALAR BILAN KOMPLEKS MODIFIKATSIYALASH ORQALI SEMENT MATRITSASI MUSTAHKAMLIGINI OSHIRISH.....	781
Turgaev Jambul Adilbaevich	
KICHIK BIZNES SOHASIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR TRANSFERINI TA'MINLASH OMILLARI VA ISTIQBOLLARI.....	787
Yodgorova Xalima To'liqinova	
WAYS TO IMPROVE PRICING POLICY MECHANISMS OF STATE-OWNED ENTERPRISES.....	792
Mavlonov Ozod Ulug'bekovich	
AN'ANAVIY VA SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN BOSHQARUV TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI (MS1H1 SERVO MOTORI MISOLIDA)	798
Pirmatov Nurali Berdiyevich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIK VA LIKVIDLIKNI BOSHQARUV HISOBIGA INTEGRATSIYALASH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI, PROGNOZLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH MEXANIZMI.....	803
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TAYYOR MAHSULOT QADRSIZLANISHI HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH: ISHCHI SCHYOTLARINI JORIY ETISHNING METODIK ASOSLARI.....	808
Babakulova Matluba Kurbannazarovna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МЕДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ СИСТЕМОЙ РАБОТЫ В МАХАЛЛЯХ.....	812
Kosimjonov Nozimjon Kozimjonovich	
MINTAQALARNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHIDA YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASINING AHAMIYATI: NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI	815
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich	
TURISTIK XIZMAT BOZORINING MOHIYATI, UNING VAZIFALARI VA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	821
Payazov Murod Maqsudovich, Salimova Mumtozbeqim Jahongir qizi, Shahnoza Xudoyberdiyeva Davlatovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY HISOBLASH TEXNOLOGIYALARINING O'RNI	825
Absamatov Asqar Ergashovich	
MINTAQAVIY TURIZM SOHASI UCHUN MALAKALI KADRLAR TAYYORLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI BO'YICHA TAVSIYALAR	830
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
YAROQSIZ AVTOMOBIL SHINALARINI QAYTA ISHLASH USULLARI TAHLILI	839
Maxmonov Uktam Ashurovich	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISHI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI PROGNOZLASH METODLARI	845
Bozorova Madina Raxmat qizi	

HUDUDIY TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MEHMON UYLARINING ULUSHINI OSHIRISHNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI.....	850
Dilbar Xasanovna Aslanova, Jasur Farxodovich Fattayev	
АНАЛИЗ РАЗРАБОТКИ ЖЕНСКИХ КОЛЛЕКЦИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СТИЛИСТИЧЕСКИХ И КОНСТРУКТИВНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ ПЕТРО-МОДЫ.....	854
Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI OSHIRISHNING ASOSIY MOLIVAVIY YO'NALISHLARINI BOSHQARISH MASALALARI.....	859
Daniyarov Quwatbay Dáwirxanovich, Turdimuratova Gulsanem Asqar qizi	
BUXORO SHAHRIDAGI PREZIDENT MAKTABINING MOLIVAVIY-IQTISODIY FAOLIYATI VA BOSHQARUV TIZIMINI TAHLIL ETISH.....	866
Davidxodjayev Oybek Obidovich	
ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR ENSURING FOOD SECURITY AND ITS STRUCTURAL COMPOSITION.....	871
Mattiyev Sodiqjon Qodirovich	
ISSIQ-QURUQ IQLIM HUDUDLARIDA BINOLARNING ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DINAMIK QUYOSHDAN HIMOYALOVCHI TIZIMLARNING ARHITEKTURAVIY-INJENERLIK YECHIMLARI.....	876
Ahmadov Tolibjon Akmalovich	
Iqtisodiy tizimda risk va uning xususiyatlari tahlili.....	879
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
YASHIRIN IQTISODIYOT VA UNI RAQAMLI NAZORAT SHAROITIDA QISQARTIRISH USULLARI.....	887
Nargiza Muzafarovna Babaeva	
YURAK-QON TOMIR KASALLIKLARINI BASHORAT QILISHDA MASHINALI O'QITISH ALGORITMLARINING QIYOSIY TAHLILI.....	894
Saytov Kamiljan Begdullaevich, Bekniyazova Nurjamal Danaevna, Xudaynazarova Malika Orinbaevna	
TIJORAT BANKLARI KREDITLARI ASOSIDA YOG'-MOY SANOATI KORXONALARINI TRANSFORMATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI.....	903
Azlarova Dilnoza Axrorovna	
YASHIL OBLIGATSIYALAR BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	908
Mamayusupova Shahina Ulug'bek qizi	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI: QUYOSH, SHAMOL VA GIDRO ENERGIYANI INVESTITSIYA VA DAROMAD TAHLILI.....	914
Sohibov Azizbek, Karimova Komila	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDA TURISTIK SIG'IMNI ILMIY ASOSDA BOSHQARISH: KO'KALDOSH MADRASASI TAJRIBASI.....	919
Ikromova Shaxinabonu, Qilichov Muhriddin	
DAVLAT XARIDLARIDA TCO-UMUMIY EGALIK QIYMATI ASOSIDA BAHOLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	926
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
MAHALLIY BYUDJETLAR MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK VA YER SOLIQLARINI TAKOMILLASHTIRISH: EKONOMETRIK YONDASHUV.....	930
Babayev Shavkat Bayramovich	
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ И ГИБРИДНЫЕ ПОДХОДЫ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ ВЫСОТНЫХ ГОСТИНИЦ И СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ПУЛЬМОНОЛОГИЧЕСКИХ БОЛЬНИЦ.....	937
Гаффорова Зиёда, Габибова Ирина	
IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA YASHIL IQTISODIYOTNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	952
Tursinov A.J., N. Bazarbaev, Z. Dauletova, N. Mirzaxanova	
MARKAZIY OSIYODA HUDUDIY INTEGRATSIYA JARAYONLARI RIVOJLANISHINING ZAMONAVIY HOLATI VA OMILLARI.....	956
Akbarova Kamola Akmaljonovna	

QISHLOQ JOYLARDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHNING MOLIVAVIY MUAMMOLARI VA YECHIMLARI	962
Xannarov Komiljon Karimovich	
SOG'LIQNI SAQLASHDA BOSHQARUV NAZARIYASINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA TRANSFORMATSIYASI	967
Saidov Suhrob Shodmonovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УСЛОВИЯХ ТРАНСГРАНИЧНОСТИ НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН	972
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIK VA LIKVIDLIKNI BOSHQARUV HISOBIGA INTEGRATSIYALASH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI, PROGNOZLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH MEKANIZMI	976
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	

NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIK VA LIKVIDLIKNI BOSHQARUV HISOBIGA INTEGRATSIYALASH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI, PROGNOZLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH MEXANIZMI

Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti,
"Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrası dotsenti, i.f.n.,
e-mail: xojiboyevmuhiddin77@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada nodavlat oliy ta'lim muassasalarida (NOTM) moliyaviy barqarorlik va likvidlikni boshqaruv hisobi tizimiga integratsiyalashning nazariy-metodologik asoslari, ko'p bosqichli ko'rsatkichlar tizimi, ssenariyli prognozlash modeli va erta oghlantirish mexanizmi ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqotda moliyaviy barqarorlikni baholashning oltita asosiy koeffitsiyentidan iborat tizim, uch darajali ko'rsatkichlar piramidasini shakllantirish, **rolling forecast** yondashuvi hamda "yashil-sariq-qizil" zonalarga asoslangan proaktiv monitoring mexanizmi taklif etilgan.

Kalit so'zlar: moliyaviy barqarorlik, likvidlik koeffitsiyenti, boshqaruv hisobi, nodavlat OTM, **rolling forecast**, ssenariyli prognozlash, erta oghlantirish tizimi, ko'rsatkichlar piramidası.

Аннотация. В данной статье научно обоснованы теоретико-методологические основы интеграции финансовой устойчивости и ликвидности в систему управленческого учета негосударственных высших образовательных учреждений (НГОУ), многоуровневая система показателей, модель сценарного прогнозирования и механизм раннего предупреждения. В исследовании предложены система оценки финансовой устойчивости, состоящая из шести основных коэффициентов, формирование трехуровневой пирамиды показателей, подход **rolling forecast**, а также механизм проактивного мониторинга, основанный на принципе «зеленой — желтой — красной» зон.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, коэффициент ликвидности, управленческий учет, негосударственные вузы, **rolling forecast**, сценарное прогнозирование, система раннего предупреждения, пирамида показателей.

Abstract. This article scientifically substantiates the theoretical and methodological foundations of integrating financial stability and liquidity assessment into the management accounting system of non-state higher educational institutions (NHEIs), and proposes a multi-level indicator system, a scenario-based forecasting model, and an early warning mechanism. The study offers a system of six key financial stability coefficients, a three-tier indicator pyramid structure, a rolling forecast approach, and a proactive monitoring mechanism based on traffic-light zones.

Keywords: financial stability, liquidity coefficient, management accounting, non-state HEI, rolling forecast, scenario planning, early warning system, indicator pyramid.

KIRISH

Zamonaviy nodavlat oliy ta'lim muassasalarining faoliyati doimiy o'zgaruvchan tashqi muhit, kuchayib borayotgan raqobat, talabalar va ish beruvchilarning talablariga moslashish zarurati hamda moliyaviy barqarorlikni saqlashning murakkabligi bilan tavsiflanadi. Bunday sharoitda boshqaruv hisobi tizimi oddiy hisob-kitob va hisobot vositasidan tashqariga chiqib, muassasaning barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlovchi strategik mexanizmga aylanishi lozim.

Nodavlat oliy ta'lim muassasalari davlat moliyalashtirishi bilan to'liq ta'minlanmaydi — ularning faoliyati asosan kontrakt tushumlari, grantlar va boshqa xizmatlardan shakllanadigan daromadlar hisobiga yuritiladi. Shu sababli bunday muassasalarning iqtisodiy barqarorligi daromad manbalarining diversifikatsiyasi, xarajatlar sig'imi, qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash qobiliyati va ichki moliyaviy boshqaruv sifatiga bevosita bog'liqdir.

O'zbekiston iqtisodchi olimlari N.B. Abdusalomova [1], M.Sh. Mamatkulov [2], B.Y. Maxsudov [3], U.U. Kostayev [4], I.K. G'iyosov [5], I.B. Jumaniyozov [6], M.B. Kalonov [7] va Sh.A. Pardayeva [8] kabi tadqiqotchilarning so'nggi besh yildagi ishlari boshqaruv hisobi, budjetlashtirish va moliyaviy rejalashtirish masalalarini keng qamrab olgan.

Biroq nodavlat OTMLar uchun maxsus mo'ljallangan moliyaviy barqarorlik va likvidlik diagnostikasi, ssenariyli prognozlash hamda erta ogohlantirish tizimini boshqaruv hisobiga integratsiyalash modeli adabiyotlarda yetarlicha ishlab chiqilmagan. Mazkur maqola ushbu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

Maqolaning asosiy maqsadi — nodavlat oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy barqarorlik va likvidlikni baholashning takomillashtirilgan ko'rsatkichlar tizimini, tushumlarni prognozlash modelini, ko'rsatkichlar piramidasi va erta ogohlantirish mexanizmini ilmiy asoslashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillardagi O'zbekiston ilmiy adabiyotlarini tahlil qilish boshqaruv hisobi va moliyaviy boshqaruv metodologiyasini takomillashtirish bo'yicha kuchli ilmiy maktab shakllanganini ko'rsatadi.

N.B. Abdusalomovning [1] ilmiy ishida boshqaruv hisobi tizimida ichki nazorat va budjetlashtirish jarayonlarini rivojlantirish boshqaruv qarorlarining sifatini oshirish, iqtisodiy risklarni kamaytirish hamda resurslardan samarali foydalanishni ta'minlash uchun zarur ekanligi asoslab berilgan. Ushbu yondashuv nodavlat OTMLarda moliyaviy intizom va ichki nazorat tizimini shakllantirish uchun metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Bundan tashqari, olimaning tadqiqotida boshqaruv hisobi tizimida axborotning ishonchliligi va boshqaruv qarorlarini asoslashdagi roli alohida ta'kidlangan.

M.Sh. Mamatkulovning [2] dissertatsiya tadqiqotida xizmat ko'rsatish sohasida boshqaruv hisobini strategik boshqaruv bilan integratsiyalash, daromadlar va xarajatlarni segmentlar kesimida baholash, mas'uliyat markazlari bo'yicha hisob yuritish mexanizmlari ishlab chiqilgan. Tadqiqotning xizmat ko'rsatish sohasiga qaratilganligi uning metodologik yondashuvlarini nodavlat OTMLarga bevosita tatbiq etish uchun alohida qimmatga ega qiladi. Xususan, daromad va xarajatlar oqimlarini operativ va taktik darajalarda nazorat qilish mexanizmi ushbu maqola uchun muhim metodik tayanch bo'lib xizmat qiladi.

B.Y. Maxsudovning [3] ilmiy ishida boshqaruv hisobida budjetlashtirishni smeta shaklidan natijaga yo'naltirilgan modelga o'tkazish zarurligi, budjet ko'rsatkichlari va strategik maqsadlar o'rtasida uzviy aloqa o'rnatish lozimligi asoslab berilgan. Tadqiqotda budjet rejasining ijrosi ustidan nazorat qilish va og'ishlarni tahlil qilish metodologiyasi ishlab chiqilgan bo'lib, bu nodavlat OTMLarda **rolling forecast** va ssenariyli prognozlashni joriy etishning nazariy asosini tashkil etadi.

U.U. Kostayevning [4] strategik boshqaruv hisobi metodologiyasiga bag'ishlangan ilmiy ishida **Balanced Scorecard** (BSC), asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) va segmentli hisob yondashuvlarini O'zbekiston korxonalarini uchun moslashtirishning metodik asoslari ishlab chiqilgan. Ko'rsatkichlarni strategik maqsadlar bilan bog'lash va ularni darajalarga bo'lish tamoyili mazkur maqolada taklif etilayotgan ko'rsatkichlar piramidasi shakllantirishning metodologik negizini tashkil etadi.

I.K. G'iyosovning [5] tadqiqotlarida boshqaruv hisobini tashkil etish va samaradorligini oshirish yo'nalishlari, xususan, xarajatlar markazlari bo'yicha hisob yuritish, faoliyatga asoslangan xarajatlar hisobi (ABC) va boshqaruv hisobini axborot tizimlari bilan integratsiyalash masalalari o'rganilgan. Ushbu yondashuv nodavlat OTMLarda taktik darajadagi moliyaviy ko'rsatkichlarni to'g'ri tashkil etish uchun muhim metodologik asos yaratadi.

I.B. Jumaniyazov [6] korxonalarda xarajatlar va daromadlarning boshqaruv hisobi hamda tahlilini takomillashtirish yo'nalishlarini o'rganib, xarajatlar segmentatsiyasi, marjinal daromad tahlili va og'ishlarni aniqlash metodologiyasini ishlab chiqqan. Tadqiqotning amaliy yo'naltirilganligi va og'ishlar tahlilining metodik asoslanishi mazkur maqolada taklif etilayotgan prognozlash-monitoring modelining muhim qismi uchun ilmiy tayanch bo'lib xizmat qiladi.

M.B. Kalonov [7] korxonalarda daromadlar va xarajatlar hisobi hamda tahlili metodologiyasini takomillashtirish masalalarini tadqiq etib, moliyaviy natijalarni segment va markazlar kesimida baholash metodlarini ishlab chiqqan. Sh.A. Pardayeva [8] esa xo'jalik subyektlarida moliyaviy natijalarning strategik boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalarini o'rganib, moliyaviy ko'rsatkichlarni strategik qarorlar bilan bog'lashning ilmiy asoslarini yoritgan. Bu ikki tadqiqot birgalikda nodavlat OTMLarda daromad-xarajat muvozanatini ta'minlash va rentabellikni baholashda metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

A.X. Pardayev va B.X. Pardayev [9] hamda A.K. Ibragimov, B.A. Xasanov, N.K. Rizayev [10] tomonidan yaratilgan darslik va qo'llanmalar O'zbekiston boshqaruv hisobi ilmiy maktabining fundamental tayanch manbalari bo'lib, ularning metodologik yondashuvlari zamonaviy tadqiqotlarda ham keng qo'llanilmoqda.

Adabiyotlar sharhini umumlashtirganda quyidagi xulosa chiqarish mumkin: O'zbekiston ilmiy maktabida boshqaruv hisobining strategik, segmentli va integratsiyalashgan modellari bo'yicha kuchli metodologik poydevor yaratilgan. Biroq aynan nodavlat OTMLar uchun moliyaviy barqarorlik koeffitsiyentlari tizimi, erta ogohlantirish zonalari va ssenariyli prognozlashni yagona boshqaruv hisobi modeli doirasida birlashtirish masalasi hali to'liq ishlab chiqilmagan. Mazkur maqola ana shu bo'shliqni to'ldiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda quyidagi ilmiy metodlardan foydalanilgan: tizimli tahlil, koeffitsiyentli moliyaviy tahlil, iqtisodiy-analitik modellashtirish, qiyosiy tahlil, ssenariyli prognozlash, ko'p mezonli baholash hamda jadvaliy-grafik tahlil. Amaliy ma'lumotlar bazasi sifatida "KIUT" (Kimyo xalqaro universiteti Toshkent) nodavlat oliy ta'lim muassasasining 2024–2025-yillardagi moliyaviy hisobot ma'lumotlari qo'llanilgan: joriy aktivlar — 54,8 mlrd so'm, joriy majburiyatlar — 24,3 mlrd so'm, o'z mablag'lari — 77,4 mlrd so'm, jami aktivlar — 263,3 mlrd so'm, sof tushum — 20 mlrd so'm, jami xarajatlar — 17 mlrd so'm.

Moliyaviy barqarorlikni baholash tizimi besh blok ko'rsatkich asosida qurildi: 1) joriy va tezkor likvidlik; 2) moliyaviy mustaqillik va kapitalizatsiya; 3) qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash; 4) xarajat qaytimi va rentabellik; 5) tushumlarning barqarorligi va pul oqimlari ritmi. Ko'rsatkichlarning tavsiya etilgan mezon qiymatlari ilmiy adabiyotlar [1; 4; 7] va amaliy tajriba asosida belgilandi.

Ssenariyli prognozlash modelida uchta asosiy drayverga asoslanildi: talabalar soni (N), o'rtacha kontrakt summasi (K) va to'lov intizomi koeffitsiyenti (α). Prognozlash formulalari quyidagicha:

$$PT = N \times K \times \alpha \quad (1)$$

$$PXo = N \times Xo_{\text{normativ}} \quad (2)$$

$$PDX = DX_{\text{bazaviy}} \pm \Delta Rej \quad (3)$$

Bu yerda: **PT** — prognoz tushum; **PXo** — prognoz o'zgaruvchan xarajatlar; **PDX** — prognoz doimiy xarajatlar; **Xo_normativ** — bir talaba uchun o'zgaruvchan xarajat normativi; **DX_bazaviy** — bazaviy doimiy xarajatlar; **ΔRej** — rejalashtirilgan o'zgarishlar. Uch ssenariy bo'yicha — bazaviy, optimistik va pessimistik — hisob-kitoblar amalga oshirildi.

Ko'rsatkichlar piramidasida uch daraja belgilandi: operativ — kundalik va oylik monitoring, taktik — choraklik tahlil va strategik — yillik indekslar. Erta ogohlantirish tizimida "yashil" — me'yor, "sariq" — ehtiyot zona va "qizil" — kritik zona chegaralari har bir koeffitsiyent uchun alohida belgilandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Moliyaviy barqarorlikni baholashning takomillashtirilgan ko'rsatkichlar tizimi

Nodavlat OTMlar uchun moliyaviy barqarorlik va likvidlikni baholashda faqat bitta koeffitsiyentga tayanish yetarli emas. Tadqiqot natijasida oltita asosiy ko'rsatkichdan iborat kompleks tizim taklif etildi. 1-jadvalda ushbu ko'rsatkichlar, ularning formulalari, tavsiya etiladigan mezon qiymatlari, "KIUT" OTM bo'yicha namunaviy natijalar va tahliliy xulosalar keltirilgan.

1-jadval.

Nodavlat oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy barqarorlik va likvidlikni baholashning takomillashtirilgan ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	Hisoblash formulasi	Tavsiya etiladigan mezon	Namunaviy natija («KIUT» OTM)	Tahliliy xulosa
Joriy likvidlik koeffitsiyenti	Joriy aktivlar / Joriy majburiyatlar	> 1,0 – 2,0	2,26	Qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash qobiliyati yaxshi
Kritik baholash koeffitsiyenti	(Pul mablag'lari + qisqa muddatli debitorlik) / Joriy majburiyatlar	> 0,7 – 0,8	Sharoitga ko'ra	Tezkor to'lov qobiliyatini aks ettiradi
Kapitalizatsiya koeffitsiyenti	Jalb qilingan mablag'lar / O'z mablag'lari	< 1,5	0,31	Qarz yuklamasi maqbul darajada
Moliyaviy barqarorlik koeffitsiyenti	(O'z mablag'lari + uzoq muddatli manbalar) / Jami aktivlar	> 0,6	0,29 – 0,30	Mustahkamlash zarur
O'z mablag'lari ulushi	O'z mablag'lari / Jami aktivlar	O'sib boruvchi trend	29,4%	Moliyaviy mustaqillik o'rtacha darajada
Xarajat qaytimi	Tushum / Jami xarajatlar	> 1	1,18	Faoliyat ijobiy qaytim bermoqda

"KIUT" OTM bo'yicha amalga oshirilgan amaliy hisob-kitob shuni ko'rsatdiki: joriy likvidlik koeffitsiyenti 2,26 ni tashkil etib, muassasaning qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash qobiliyati qoniqarli darajada. Kapitalizatsiya

koefitsiyenti 0,31 bo'lib, qarz yuklamasi nazorat ostida. Biroq moliyaviy barqarorlik koefitsiyentining 0,29–0,30 atrofida bo'lishi uzoq muddatli strategik barqarorlikni mustahkamlash zarurligini anglatadi. O'z mablag'lari ulushining 29,4 foiz darajasida turishi, ayniqsa investitsiyalar hajmi ortgan davrda, moliyaviy mustaqillikni oshirish zaruratini ko'rsatadi. Xarajat qaytimi 1,18 bo'lib, faoliyat ijobiy qaytim berayotganini tasdiqlaydi.

N.B. Abdusalomova [1] va U.U. Kostayev [4] tadqiqotlarida ham moliyaviy ko'rsatkichlarni birgalikda baholash va ularni boshqaruv hisobiga integratsiyalash zarurligi ilmiy asoslab berilgan. Moliyaviy barqarorlikni faqat aktiv va majburiyatlar nisbati orqali emas, balki kelajakda daromad yaratish salohiyati bilan birga baholash lozim: agar ta'lim xizmatlari yuqori marjinal daromad yaratsa va xarajat qaytimi barqaror bo'lsa, qisqa muddatli likvidlikdagi vaqtinchalik tebranishlar strategik xavf darajasini pasaytirishi mumkin. Aksincha, rentabellik pasayib borayotgan bo'lsa, formal ravishda likvid ko'ringan balans ham uzoq muddatli barqarorlikni anglatmaydi.

Ko'rsatkichlar piramidasini shakllantirish va erta ogohlantirish tizimi

Moliyaviy ko'rsatkichlarni boshqaruv hisobi tizimiga samarali integratsiyalash uchun uch darajali ko'rsatkichlar piramidasini shakllantirish tavsiya etiladi:

– Operativ daraja — kundalik va oylik tushumlar, to'lovlar intizomi, debitorlik va kreditorlik qarzdorligi, naqd pul qoldiqlari; haftalik yoki oylik likvidlik monitoringi, tushumlar va majburiyatlar kalendari.

– Taktik daraja — choraklik rentabellik, marjinal daromad, xizmatlar tannarxi, joriy likvidlik, xarajatlar tarkibi; bo'linmalar bo'yicha moliyaviy intizom, debitor va kreditor qarzdorlik dinamikasi.

– Strategik daraja — moliyaviy barqarorlik indeksi, o'z mablag'lari ulushi, investitsion qoplash salohiyati, daromad manbalari diversifikatsiyasi, uzoq muddatli rivojlanish ko'rsatkichlari va moliyaviy xavf muvozanati.

Ushbu piramida rahbariyatga turli boshqaruv darajalarida turli chuqurlikdagi axborotdan foydalanish imkonini beradi.

Erta ogohlantirish tizimida har bir ko'rsatkich uchun “yashil”, “sariq” va “qizil” zonalar belgilanadi. Masalan: joriy likvidlik 1,5 dan yuqori bo'lsa — yashil zona (barqaror holat); 1,2–1,5 oralig'ida — sariq zona (ehtiyot choralar zarur, kontrakt tushumlari monitoringi kuchaytiriladi); 1,2 dan past — qizil zona (zudlik bilan qarzlarni va to'lovlar qayta ko'rib chiqiladi). Kapitalizatsiya koefitsiyenti 1,0 dan past — yashil; 1,0–1,3 — sariq; 1,3 dan yuqori — qizil. Xarajat qaytimi 1,2 dan yuqori — yashil; 1,0–1,2 — sariq; 1,0 dan past — qizil (segmentlar bo'yicha marjinal tahlil chuqurlashtiriladi). Aynan shunday mexanizm boshqaruv hisobi tizimini reaktiv emas, proaktiv moliyaviy boshqaruv vositasiga aylantiradi.

Moliyaviy prognoz va boshqaruv hisobi ko'rsatkichlarini vizual analitik dashboard shaklida taqdim etish samaradorlikni yanada oshiradi. Bunday panel joriy va prognoz tushumlar, oylar bo'yicha to'lov yig'impliligi, tushumlarning segmentlar bo'yicha tarkibi, marjinal daromad dinamikasi, joriy likvidlik va pul oqimlari, kontrakt rejasining bajarilish foizi, xarajatlarning budjetga nisbatan og'ishi hamda yuqoridagi “yashil-sariq-qizil” holat ko'rsatkichlarini o'z ichiga oladi.

Ssenariyli prognozlash va rolling forecast modeli: amaliy natijalar

An'anaviy smeta yondashuvi o'zgaruvchan tashqi muhitga moslashishda sust bo'lganligi sababli, nodavlat OTMlar uchun **rolling forecast** — davriy yangilanib boradigan prognoz tizimini joriy etish tavsiya etiladi. Har oy yoki har chorak yakunida kontrakt tushumlari, talabalar qabul dinamikasi, xarajatlar tarkibi va pul oqimlari prognozi qayta ko'rib chiqilib, yil yakuniga nisbatan kutilayotgan natijalar yangilanadi. Bu budjetlashtirishni statik rejadandan uzluksiz boshqaruv sikliga aylantiradi.

“KIUT” OTM uchun uch ssenariy bo'yicha prognozlash natijalari 2-jadvalda keltirilgan. Bazaviy ssenariyda talabalar soni 2 000 nafar, o'rtacha kontrakt 10 mln so'm, to'lov intizomi koefitsiyenti 0,95 qilib olindi.

2-jadval.

Nodavlat OTMda uch ssenariy bo'yicha prognoz tushum hisob-kitobi¹

Ssenariy turi	Talabalar soni (N)	O'rt. kontrakt (K), mln so'm	To'lov intizomi (α)	Prognoz tushum (PT), mln so'm	Bazaviydan farqi, mln so'm
Bazaviy	2 000	10	0,95	19 000	–
Optimistik	2 150	10	0,97	20 855	+ 1 855
Pessimistik	1 850	10	0,90	16 650	– 2 350
Ssenariyalar tafovuti	300	–	0,07	4 205	–

2-jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, uch ssenariy o'rtasidagi yillik tushum tafovuti 4 205 mln so'mni — pessimistik ssenariyda 16 650 mln so'mdan optimistik ssenariyda 20 855 mln so'mgacha — tashkil etadi. Bu esa

1 Muallif tomonidan tuzilgan.

prognozlash tizimisiz strategik rejalashtirishning juda noaniq bo'lib qolishini yaqqol ko'rsatadi: qaysi ssenariy realizatsiya bo'lishiga qarab, muassasa moliyaviy holati keskin farq qiladi.

Prognozlash tizimi faqat rejalashtirish uchun emas, balki faktik ko'rsatkichlarning rejalashtirilgan darajadan og'ishini muntazam aniqlash uchun ham xizmat qilishi zarur. Quyidagi og'ishlar alohida kuzatilishi kerak: tushumlar og'ishi, kontrakt to'lovlari yig'impliligi og'ishi, xarajatlar smetasidan og'ish, marjinal daromad og'ishi, pul oqimlari og'ishi va likvidlik koeffitsiyentlari og'ishi. Har bir og'ish bo'yicha sabab-tahlil, mas'ul markaz va tuzatish chorasi ko'rsatiladigan boshqaruv hisobotlari shakllantirilishi lozim.

Nodavlat OTMlarda tushumlar va xarajatlar qabul rejasi, kontrakt narxi, to'lov intizomi, stipendiya va chegirma siyosati, yangi dasturlar ochilishi, o'qituvchilar tarkibi, energiya va xizmat xarajatlari, raqamli platformalar xarajatlari kabi bir nechta tashqi va ichki drayverlarga bog'liq. Shu sababli prognozlash ushbu omillarning har birini hisobga olgan holda qurilishi, natijalar esa kamida uch ssenariy bo'yicha taqdim etilishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari nodavlat oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy barqarorlik va likvidlikni boshqaruv hisobi tizimiga integratsiyalash hamda prognozlash instrumentlarini joriy etishning zarurligini ilmiy jihatdan asoslab berdi. Asosiy xulosalar:

Birinchiidan, moliyaviy barqarorlikni nodavlat OTMlarda baholash faqat balans ko'rsatkichlari doirasida emas, balki joriy likvidlik, kritik baholash, kapitalizatsiya, moliyaviy barqarorlik, o'z mablag'lari ulushi va xarajat qaytimini birlashtiruvchi oltita ko'rsatkich tizimi asosida amalga oshirilishi lozim. "KIUT" OTM misolida joriy likvidlik (2,26) va kapitalizatsiya (0,31) ko'rsatkichlari qoniqarli bo'lsa-da, moliyaviy barqarorlik koeffitsiyenti (0,29–0,30) uni mustahkamlash zarurligini ko'rsatdi.

Ikkinchiidan, uch darajali ko'rsatkichlar piramidasini — operativ, taktik va strategik — boshqaruv hisobi tizimiga kiritish rahbariyatni har bir boshqaruv darajasiga mos axborot bilan ta'minlaydi.

Uchinchiidan, **rolling forecast** va ssenariyli prognozlash modelini joriy etish muhim amaliy natija berdi: uch ssenariy o'rtasidagi yillik tushum tafovuti 4 205 mln so'mni tashkil etib, prognozlash vositalarisiz strategik rejalashtirishning noaniqligini ko'rsatdi.

To'rtinchiidan, "yashil-sariq-qizil" zonalarga asoslangan erta ogohlantirish tizimi boshqaruv hisobini reaktiv nazoratdan proaktiv moliyaviy boshqaruvga aylantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdusalomova N.B. Boshqaruv hisobi tizimida ichki nazorat va budjetlashtirish uslubi-yatini takomillashtirish: iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent: Toshkent moliya instituti, 2019. – 76 b.
2. Mamatkulov M.Sh. Kommunal xizmat ko'rsatish tizimi korxonalarida boshqaruv hisobi metodologiyasini takomillashtirish: iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 2021. – 66 b.
3. Maxsudov B.Y. Boshqaruv hisobida budjetlashtirish metodologiyasini takomillashtirish: iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent: Toshkent moliya instituti, 2018.
4. Kostayev U.U. Strategik boshqaruv hisobi metodologiyasini takomillashtirish: iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent: Toshkent moliya instituti, 2020. – 69 b.
5. G'iyosov I.K. Boshqaruv hisobini tashkil etish va samaradorligini oshirish yo'nalishlari: iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 2020. – 58 b.
6. Kalonov M.B. Daromadlar va xarajatlar hisobi hamda tahlili uslubi-yoti. Monografiya. – Toshkent: Akademya, 2019. – 352 b.
7. Pardayeva Sh.A. Xo'jalik subyektlarida moliyaviy natijalarning strategik boshqaruv hisobini takomillashtirish // Xalqaro moliya va hisob. – 2021. – №3.
8. Pardayev A.X., Pardayev B.X. Boshqaruv hisobi. O'quv qo'llanma. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2008. – 252 b.
9. Ibragimov A.K., Xasanov B.A., Rizayev N.K. Amaliy boshqaruv hisobi. – Toshkent: Moliya, 2014. – 404 b.
10. Kaplan R.S., Atkinson A.A. Advanced Management Accounting. 3rd ed. – Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1998.
11. Drury C. Management and Cost Accounting. 10th ed. – Andover: Cengage Learning, 2018.

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100

